

Пригладь В. В.,
аспірант

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В статті сформовано категорійне розуміння та розкритий зміст публічного адміністрування національної безпеки України. Доведено що, публічне адміністрування національної безпеки України це адміністративна діяльність загальних та спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади щодо забезпечення воєнної, людської, державної, громадської, кібербезпеки та екологічної безпеки, що здійснюється на основі реалізації норм адміністративного права. Сформовано що в умовах повномасштабного російсько-терористичного вторгнення в Україну забезпечення військової безпеки є пріоритетним чинником сучасного розвитку Українського суспільства та держави. З'ясовано що, як для умов воєнного, так і мирного часу, залишаються актуальними питання, людської, економічної, фінансованої та екологічної безпеки. Зроблено висновок, що особливо в умовах скоєння терористичних актів росією, щодо мирного населення України гостро стоять питання забезпечення людської безпеки, яку часто вітчизняні суб'єкти публічної адміністрації здійснюють під обстрілами російських терористів. Виходячи із змісту профільного Закону 21 червня 2018 р. № 2469-VIII основними напрямками національної безпеки є забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу України, складовими є воєнна безпека, громадська безпека, державна безпека та кібербезпека. Крім того, виходячи з доктринальних джерел і Стратегії національної безпеки України (2020р.) первинною складовою національної безпеки є людська безпека, а однією з

головних екологічна. Доведено що, усі види національної безпеки забезпечується на основі реалізації норм адміністративного права загальними та спеціальними суб'єктами публічної адміністрації.

Ключові слова: воєнна безпека, воєнний стан, демократія, завдання (функції), людська безпека, національна безпека, норми адміністративного права, публічна адміністрація, суверенітет.

The article forms a category of understanding and reveals the content of the public administration of the national security of Ukraine. It has been proven that the public administration of the national security of Ukraine is the administrative activity of general and special subjects of public administration, which is an external expression of the implementation of the tasks (functions) of the executive power to ensure military, human, state, public, cyber, and environmental security, which is carried out on the basis implementation of the norms of administrative law. It was established that in the conditions of a full-scale Russian-terrorist invasion of Ukraine, ensuring military security is a priority factor in the modern development of Ukrainian society and the state. It was found that, both for wartime and peacetime conditions, issues of human, economic, financial, and environmental security remain relevant. It was concluded that, especially in the conditions of the commission of terrorist acts by Russia, the issue of ensuring human security is acute for the peaceful population of Ukraine, which is often carried out by domestic subjects of public administration under fire from Russian terrorists. Based on the content of the profile Law No. 2469-VIII of June 21, 2018, the main directions of national security are ensuring state sovereignty and territorial integrity, the democratic constitutional system of Ukraine, the components of which are military security, public security, state security, and cyber security. In addition, based on doctrinal sources and the National Security Strategy of Ukraine (2020), the primary component of national security is human security, and one of the main ones is environmental security. It has been proven that all types of national security are ensured based on the implementation of the

norms of administrative law by general and special subjects of public administration.

Keywords: democracy, human security, martial law, military security, National security, norms of administrative law, public administration, sovereignty, tasks (functions).

Актуальність дослідження. В умовах сьогодення не викликає сумніву, що безпека це головна мішень Росії як в Україні так і всюди в Європі, всюди у вільному світі. Знищувати безпеку це нести смерть і безлад. Усі, хто допомагає Україні повертати безпеку, хто тисне на Росію – усі є захисниками миру [1]. В такій військовій, економічній, соціальній, безпековій та правовій парадигмі знаходиться Український народ від часу початку повномасштабного вторгнення російсько-терористичних військ в Україну, що розпочався 24 лютого 2022 р [2]. Війна за Незалежність Української держави триває. Треба погодитися з точкою зору І. Підберезних, що головною цінністю для українського народу є національна суверенна незалежна держава, адже тільки вона може захистити громадян України від убивства, калічення, втрати здоров'я та майна внаслідок

військово-терористичної агресії, голодомору, заслання в Сибір, змушеної еміграції, інших грубих порушень невід'ємних природних прав, свобод та інтересів. Відповідно військова безпека в умовах сьогодення є першочерговою складовою забезпечення національної безпеки, коли кожен чиновник і громадянин України свідомо заради чинних і майбутніх поколінь зобов'язаний захищати суверенітет та територіальну цілісність України в межах своїх професійних, інтелектуальних, вікових і фізіологічних специфічних особливостей [3]. Тим самим, на наш погляд, ні в кого не може викликати сумнів, що забезпечення військової безпеки є актуальним і пріоритетним чинником сучасного розвитку Українського суспільства і держави.

Хоча не тільки, як для умов воєнного так і мирного часу, залишаються актуальними питання, людської, економічної,

фінансованої та екологічної безпеки. Особливо гостро стоять питання перших з трьох, адже в умовах війни життя і здоров'я мирних громадян України має бути ефективно забезпечене публічними органами. А здійснювати це під обстрілами російських терористів дуже важко та не можливо використовуючи старі класичні інструменти публічного адміністрування. Тут без розумного креативу обійтися не можливо [4]. Також, безпрецедентні сприяючі правові та організаційні заходи були запровадженні щодо функціонування економіки [5]

Отже в умовах сьогодення питання публічного адміністрування національної безпеки України є надзвичайно актуальними.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблему національної безпеки України в адміністративному аспекті розкривали в своїх працях вітчизняні вчені О. Бандурка, В. Басс, В. Білоус, В. Галунько, М. Корнієнко, Є. Мойсєєв, Н. Нижник, В. Олефір, І. Підберезних, Г. Пономаренко, Ю. Римаренко, Г. Ситник, В. Фелик та ін. Проте, безпосе-

редньо суспільні відносини сфери предмету нашої роботи вони не аналізували. Їх наукові пошуки були зосереджені на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Виклад основних положень. На думку укладачів енциклопедії енциклопедичних сучасних знань, національна безпека - це захищеність національних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз. У світі не існує єдиного усталеного визначення поняття. Співіснують різні підходи до трактування терміну національна безпека через його складний, багатокomпонентний і міждисциплінарний характер. Аналізований термін запроваджений у політичний дискурс 1788 р одним із батьків засновників американської демократії А. Гамільтоном. Він набув широкого вжитку на початку ХХ ст. у результаті осмислення ролі держави у системі суспільних відносин, шляхів забезпечення влади, захисту національних інтересів. Розвиток у другій половині ХХ столітті теорії міжнародних відносин сприяв активізації наук дослідження у сфері національної безпеки. Поступово розгляд інституту

національної безпеки вийшов за рамки класичної реалістичної парадигми міжнародних відносин і відбувався також у парадигмі лібералізму, англійської школи, стратегічних досліджень, критичної теорії та ін. З часом було виокремлено новий науковий напрям – безпекові дослідження. На рівні офіційних документів поняття національна вперше вжито у законі США «National Security Act of 1947» («Про національну безпеку»). У ньому було визначено структуру органів державної влади, відповідальних за цю сферу, та їхні повноваження, хоча й не подано дефініції самого поняття [6].

У вітчизняній науковій думці І. Колб вважає, що Національна безпека України – це гарантована Конституцією України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та іншими законами, а також діяльністю особи, суспільства і держави захищеність національних інтересів України, що визначені на законодавчому рівні, від реальних та потенційних загроз, з урахуванням можливостей держави у конкретних

соціально-економічних та політичних умовах її життєдіяльності [7]. І. Підберезних доводить, що адміністративно-правове забезпечення національної безпеки в сукупності – це комплексний інститут адміністративного права, який у свою чергу є невід'ємною та провідною складовою правового забезпечення національної безпеки, наповнений численними вертикальними й горизонтальними зв'язками, поєднує однорідні суспільні відносини щодо створення всіх умов для безпечного існування громадян усередині держави й захисту їх від будь-якої зовнішньої агресії та збереження держави загалом як головної цінності, що здійснює охорону своїх громадян від усіх видів небезпеки [3].

У профільному Законі України 21 червня 2018 р. № 2469-VIII «Про національну безпеку України» визначено, національна безпека України – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Більш спеціаль-

но розкрито, що воєнна безпека - захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз. Громадська безпека і порядок - захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз. Державна безпека це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру. Стратегія кібербезпеки України це документ довгострокового планування, що визначає загрози кібербезпеці України, пріоритети та напрями забезпечення кібербезпеки України з метою створення

умов для безпечного функціонування кіберпростору, його використання в інтересах особи, суспільства і держави [8].

Виходячи з формально-догматичного аналізу профільного Закону 21 червня 2018 р. № 2469-VIII можна зробити висновок, що найбільш важливими чинниками національної безпеки забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу України. Складовими національної безпеки є воєнна безпека, громадська безпека, державна безпека та кібербезпека.

В юридичній спеціальній з аналізованого нами питання літературі визначається складна структура національних інтересів які можуть кваліфікуватися за різними ознаками. За ступенем важливості для суспільства виділяють життєво важливі, важливі та другорядні національні інтереси. За ступенем стійкості: короткострокові, середньострокові та довгострокові. За функціональними сферами: політичні економічні та інші [9]. На наш погляд не з усіма зазначеними вище підходами можна пого-

дитися. Зокрема, відносити до національних інтересів питання які мають другорядні інтереси є не виваженим рішенням. Більш слушною у цьому аспекті є думка В. Фелика, який доводить, за цінності свободи, безпеки демократії, верховенство права необхідно постійно боротися. Ця боротьба є багатогранною [10, С. 35]. Крім того слід відзначити, що законодавчий перелік змісту національної безпеки України є неповним. На наш погляд, первинною складовою національної безпеки є людська безпека, а однією з головних - екологічна.

Такі наші наукові підходи підтверджується Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України», згідно з якою первинною складовою національної безпеки визначено «Безпеку Людини - Безпеку країни», в якій поперед всього підкреслено, що Конституційні цінності: людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека - найвища соціальна цінність в Україні.

Реалізація цієї норми Конституції України - головна ціль державної політики національної безпеки. «Ми творимо Україну вільною, заможною, безпечною державою, де панує право, де держава захищає громадян (підкреслено нами. В. П) і суспільство, де кожен може реалізувати свої таланти і здібності, де люди дихають чистим повітрям, п'ють чисту воду та з якою пов'яжуть долю наші діти й онуки» [11].

На наш погляд, остання теза аналізований стратегії однозначно доводить що головними складовими національної безпеки України, поряд з іншими є людська та екологічна.

Що стосується публічного адміністрування аналізованої нами проблематики, то звернемось до теорії адміністративного права. Зовнішнім виразом реалізації юридичної діяльності виконавчої влади є публічне адміністрування. Публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади характеризується: 1) зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади. Основними функціями держави в умовах воєнного стану є

оборона та забезпечення прав, свобод та інтересів громадян, які потерпають від російсько-терористичної агресії. Проте це не знімає відповідальності публічної влади за реалізацію інших функцій виконавчої влади – економічної, соціальної, правоохоронної, екологічної, інфраструктурної тощо; 2) адміністративною діяльністю публічної адміністрації; 3) здійсненням із метою задоволення публічного інтересу; 4) негативним відмежуванням від: законодавчої діяльності; здійснення слідства та правосуддя; політичної діяльності; діяльності, спрямованої на задоволення приватних і відомчих інтересів. В цілому, В. Галуцько доводить, що публічне адміністрування як форма реалізації публічної влади, – це адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу й негативно відмежовується від законодавчої, судової та політичної діяльності [10, С.44-45].

Висновки: Усе вище наведене дає можливість формулювати наступні узагальнення щодо категорійного визначення та змісту національної безпеки України умовах повномасштабного російсько-терористичного вторгнення в Україну:

1) забезпечення військової безпеки є пріоритетним чинником сучасного розвитку Українського суспільства і держави в умовах повномасштабного вторгнення російської туристичних військ Україні що розпочалося 24 лютого 2022р.;

2) як для умов воєнного так і мирного часу, залишаються актуальними питання, людської, економічної, фінансованої та екологічної безпеки;

3) особливо в умовах скоєння терористичних актів російською, щодо мирного населення України гостро стоять питання забезпечення людської безпеки, яку часто вітчизняні суб'єкти публічної адміністрації здійснюють під обстрілами російських терористів;

4) виходячи із змісту профільного Закону 21 червня 2018 р. № 2469-VIII основними напрямками національ-

ної безпеки є забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності, демократичного конституційного лада України, складовими є воєнна безпека, громадська безпека, державна безпека та кібербезпека;

5) крім того, виходячи з доктринальних джерел і Стратегії національної безпеки України (2020р.) первинною складовою національної безпеки є людська безпека, а однією з головних екологічна;

6) усі види національної безпеки забезпечується на основі реалізації норм адміні-

стративного права загальними та спеціальними суб'єктами публічної адміністрації.

Отже, публічне адміністрування національної безпеки України, – це адміністративна діяльність загальних та спеціальних суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади щодо забезпечення воєнної, людської, державної, громадської, кібернетичної та екологічної безпеки, що здійснюється на основі реалізації норм адміністративного права.

Література:

1. Зеленський В. Усі, хто допомагає Україні повертати безпеку, хто тисне на Росію – усі є захисниками миру. Харківська обласна адміністрація. 2023. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6WiwXA5f7v4>

2. Про введення воєнного стану в Україні. Введений Указом Президента України від 24 лютого 2022р. № 64. Президент України Володимир Зеленський. 2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

3. Підберезних І. Адміністративно-правове забезпечення національної безпеки: порівняльно-правовий аналіз: автореферат дис. доктора наук. Дніпро, 2022. 36 с.

4. У Мінреінтеграції пояснили, як відбуватиметься примусова евакуація дітей з Бахмута. Суспільне. 2023. URL: <https://suspilne.media/408231-u-minreintegracii-poasnili-ak-vidbuvatimetsa-primusova-evakuacia-ditej-z-bahmuta/>

5. Оподаткування в умовах воєнного стану: питання та відповіді. Ед Рем. 2023. URL: <https://adram.com.ua/opodatkovannya-v-umovah-voennogo-stany-putannya-ta-vidpovidi/>

6. Національна безпека. Енциклопедія сучасних знань. 2022. URL: <https://esu.com.ua/article-71068>

7. Колб І., Попельнюк Т. Співвідношення понять «безпека» та «Національна безпека України»: теоретичний аспект у сенсі сучасної правової політики. Державний університет Житомирська політехніка. 2020. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/46-2.pdf>

8. Про національну безпеку України. Закон України 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 31. ст.241.

9. Нижник Н., Ситник Г., Білоус В. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку). 2020. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Nyzhnyk_Nina/Natsionalna_bezpeka_Ukrainy_metodolohichni_aspekty_stan_i_tendentsii_rozvytku/

10. Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.

11. Про Стратегію національної безпеки України. Затверджена рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 р. Уведена в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392. URL: <https://fisu.gov.ua/download/activity/ukaz-strateg-nats-bezpeky.pdf>